

trichinellae was found in 2 rats (1,02%). Both the rats originated from the abattoir.

Nowicki L. — *L'apparition de trichinella spiralis chez les rats de la Woiéwodie de Lublin.*

On examina 165 rats de la Woiéwodie de Lublin, dont 39 de l'abattoir, 70 de milieux urbanis et 56 de milieux ruraux. On constata les trichinelles chez 2 rats (1,02%), qui provenaient de l'abattoir.

Nowicki L. — *Trichinenfunde bei Ratten der Woiwodschaft Lublin.*

Auf Trichinella spiralis wurden 165 Ratten der Woiwodschaft Lublin untersucht. Davon stammten 39 Ratten aus den Schlachthöfen, 70 aus städtischen und 56 aus ländlichen Behausungen. Trichinen wurden bei 2 Ratten d. i. 1,2% festgestellt. Beide Tiere stammten aus einem Schlachthof.

CHOROBY ZAKAŻNE I INWAZYJNE

DR HENRYK OBERFELD

Dyrektor Departamentu Weterynarii

Konferencja FAO i OIE w sprawie chorób zwierzęcych Bliskiego Wschodu

W dniach od 19 do 24 czerwca 1961 r. odbyło się w Ankarze zebranie Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i Międzynarodowego Biura Epizotii w Paryżu na temat chorób zwierzęcych, które występują w krajach Bliskiego Wschodu i stanowią poważne niebezpieczeństwo dla innych krajów.

Porządek dzienny:

1. Wybór Przewodniczącego i Wiceprzewodniczących
2. Przyjęcie porządku dziennego
3. Pomór koni
4. Gorączka kataralna owiec
5. Listerioza
6. Dolegliwości enterotoksemiczne
7. Dermatitis nodularis
8. Paratuberkuloza
9. Afrykański pomór świń
10. Metody diagnostyczne, środki ochronne i zwalczanie
  - a) w skali państwowej
  - b) w skali regionalnej
11. Sprawy różne.

Konferencję otworzył Minister Rolnictwa Turcji prof dr Osman Tosum, który został wybrany przewodniczącym honorowym.

Przewodniczącym zebrania wybrano dra Enver Erlat'a (Turcja) a wiceprzewodniczącym dr Anacleto B. Coronel'a (Filipiny). Jako sprawozdawców wyznaczono dr A. W. Stableforth'a (Zjednoczone Królestwo) i dr M. Lucas'a (Francja).

Dyskusję w sprawie gorączki kataralnej owiec (Blue tongue), dermatosis nodularis (Lumpy Skin Disease) afrykańskiego pomoru koni prowadził dr Aleksander, w sprawie enterotoksemii, dr A. Rafyi, paratuberkulozy (choroba Johnego) dr A. W. Stableforth, listeriozy dr M. Lukas, odnośnie afrykańskiego pomoru świń dr R. Vittoz.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele 39 krajów oraz FAO i OIE. Ze Związku Radzieckiego uczestniczył Z-ca Szefa Służby Wet. dr Nieczajew i dr A. Zotow z Moskwy, z Czechosłowacji — dr R. Hubik, z Rumunii —

dr Ion Stancu i dr V. Tomescu. Polskę reprezentowali — Dyrektor Departamentu Weterynarii dr H. Oberfeld i dr Z. Larski.

Omawiane na konferencji choroby nie były dotychczas stwierdzone w Polsce, jednak z uwagi na wielki ruch komunikacyjny i kontakty handlowe z krajami Bliskiego Wschodu i Afryki stwarzają ciągłą groźbę zawleczenia ich do Polski. Poza aspektem czysto naukowym w czasie dyskusji poruszono były sprawy wykrywania, diagnozowania, zapobiegania i zwalczania w/w chorób.

W wyniku kilkudniowych dyskusji opracowano zalecenia, dotyczące postępowania w wypadku wystąpienia chorób na terenie zainteresowanych krajów.

Gorączka kataralna owiec

Ze względu na znaczne rozszerzenie się gorączki kataralnej owiec w ostatnich latach poza Afryką i możliwości pomimo niewykrycia urzędowego jej istnienia w niektórych krajach pod odmienną formą — zebranie zaleciło wezwać władze weterynaryjne we wszystkich krajach do podjęcia ankiety statystycznej — odnośnie występowania tej choroby u owiec, kóz, a także u bydła oraz do wydania w tym względzie odpowiednich obostrzeń przy imporcie wszystkich przeżuwaczy. Zalecenie to stwierdza, że obecnie skuteczną metodą profilaktyczną w krajach, w których występuje enzoootycznie gorączka kataralna owiec, jest uodpornienie za pomocą szczepionki, zawierającej osłabiony wirus żywy.

Wyrażono życzenie, aby generalny Dyrektor FAO w porozumieniu z Dyrektorem OIE utworzył światowy ośrodek przystosowany dla identyfikacji i określania izolowanych szczepów wirusa tej choroby.

Środkami profilaktycznymi przy imporcie bydła i owiec z krajów zainfekowanych gorączką kataralną owiec, które zaleca się stosować są:

- a) transport spoza strefy zapowietrzonej tylko w miesiącach zimowych,
- b) 30-dniowa kwarantanna w miejscu załadowania pod nadzorem lek. wet. i przeprowadzona próba wiązania dopełniacza przed załadowaniem,
- c) kwarantanna w porcie wejściowym (w pomieszczeniach chronionych przed owadami) do czasu, aż wszystkie badania zostaną przeprowadzone.

Do tych badań należą:

u owiec — wiązanie dopełniacza w chwili przybycia i po 30 dniach, przeszczerpienia krwi owcom kontrolnym, myszkom jednodniowym i na 8-dniowe zarodki kurze bezpośrednio po przyjeździe;

u wszystkich innych zwierząt — te same badania, jak u owiec z ewentualnym opuszczeniem próby wiązania dopełniacza w chwili przybycia do stacji granicznej lub portu wejściowego. Natomiast w każdym tygodniu podczas 4 tygodni kolejnych należy przeszczerpić krew dwom owcom kontrolnym. Dla ułatwienia można stosować przeszczerpienia krwi, mieszając ją do kilku zwierząt (tego samego gatunku), nie przekraczając ilości 5 zwierząt. W wypadku wyosobnienia wirusa gorączki kataralnej owiec cały transport winien być wybity lub odesłany z powrotem wysyłajacemu. W porcie wylądowania zwierząt importowanych należy stosować tępienie owadów, oraz surowe rygory pod nadzorem i kontrolą lekarza wet.

Choroby grupy enterotoksemicznej

Chociaż całkowite zlikwidowanie choroby wywoływanej przez *Clostr. Welchii* i inne, znajdujące się obficie w glebie i w przewodzie pokarmowym zwierząt przebywających na pastwiskach w wielu krajach nie jest możliwe, to straty spowodowane przez nią mogą być zredukowane do minimum przez rygorystyczne stosowanie wypróbowanych metod diagnostyki i szczepienia. Należy uwzględnić postępy uzyskane w Królestwie Zjednoczonym i Unii Południowo-Afrykańskiej przez pracowników laboratoriów doświadczalnych nad etiologią choroby i przygotowaniem szczepionek. Powodzenie w stosowaniu tych metod zależy od opracowania geograficznego występowania choroby w danym kraju i ustalenia typu lub typów *Clostridium*, wywołujących chorobę jak również od ustalenia okresów, w których śmiertelność bywa największa, aby można było przeprowadzać dwa kolejne szczepienia u owiec i jagniąt w najbardziej dogodnych okresach roku. Pewną rolę w zapobieganiu chorobie odgrywa, jak wykazało doświadczenie stosowanie fenotiazyny.

Zapelowano do FAO i OIE o zwrócenie władzom wet. wszystkich krajów uwagi na podane

momenty i o uprzystępnienie danych technicznych dla prac laboratoryjnych przez publikację biuletynów technicznych i organizowanie praktycznych kursów objaśniających.

Dermatitis nodularis

Biorąc pod uwagę bardzo poważne straty przemysłu skórzanego przez zawleczenie do krajów słabo rozwiniętych dermatozy nodularnej, zebranie zaleca jak największe ostrożności przy imporcie zwierząt i produktów zwierzęcych pochodzących z krajów zakażonych. Przypomniano, że sperma od buhajów zakażonych może zawierać zarazek, nawet przez okres 6 miesięcy po doświadczalnym szczepieniu zwierzęcia.

Dla ustalenia wykrywania, czy w danym kraju istnieje powyższa choroba, pożądanym jest przeprowadzenie ankiety. Prócz tego należy podjąć badania dla ustalenia powiązań, które mogą istnieć między chorobami grupy ospy, a dermatitis nodularis, oraz dla ustalenia identyczności wektora.

Paratuberkuloza

Nie ma jeszcze metody wystarczającej dla rozpoznania infekcji przed wystąpieniem objawów klinicznych. Pewną część zwierząt zakażonych można wykryć reakcją alergiczną lub za pomocą próby wiązania dopełniacza, lecz obie próby mogą zawodzić i być pozytywne u zwierząt niezakażonych, nawet gdy są wolne od gruźlicy bydłowej. Najlepszą gwarancją dla upewnienia się, że zwierzę jakieś jest wolne od paratuberkulozy jest brak objawów klinicznych w stadzie od 5 lat.

W celu wykrycia paratuberkulozy należy przeprowadzać systematyczne mikroskopowe badania kału we wszystkich wypadkach chronicznego nieżytu jelit i badanie zwierząt przeznaczonych na rzeź. Kraje wolne od choroby powinny podjąć najostrożniejsze środki ostrożności dla ochrony przed importem zwierząt zakażonych.

Przy podejmowaniu akcji przeciw gruźlicy, w momencie gdy jest przeprowadzana akcja przeciw paratuberkulozie, szczepienia przeciw tej ostatniej mogą być dozwolone tylko pod ścisłym nadzorem lekarsko-weterynaryjnym.

Afrykański pomór świń

Uznając w pełni wielkie niebezpieczeństwo, jakie przedstawia dla hodowli świń w Europie i innych częściach świata afrykański pomór świń, zebrani popierają zalecenia powzięte na zebraniu FAO i OIE na temat tej choroby i pomoru koni, odbyłym w Parwżu w styczniu 1961 r., zalecając tym dwóm organizacjom — organizowanie kursów diagnostyki i profilaktyki tej zarazy.

Przy imporcie dzikich świń do ogrodów zoologicznych, oprócz zwykłych sposobów kwarantanny należy żądać stosowania testów

przeszczepiania krwi zwierzętom wrażliwym przed wystąpieniem.

Pomór koni

Zebranie po przyjęciu sprawozdania z FAO i OIE na temat pomoru koni i afrykańskiego pomoru świń, odbytego w Paryżu w styczniu 1961 r., popiera przyjęte tam zalecenia. Do środków walki należy włączyć ponadto uodpornienie zwierząt z całego terytorium — przy istnieniu ognisk chorobowych powinna być podjęta masowa immunizacja wszystkich jednokopytnych łącznie z osłami.

Biorąc pod uwagę postęp uzyskany w osłabieniu lokalnego szczepu wirusa azjatyckiego, zebranie zaleca włączenie tego szczepu do szczepionki poliwalentnej po doświadczalnym ustaleniu jej nieszkodliwości i siły antygenowej.

Dla ustalenia, czy pomór koni w krajach niedawno zakażonych występuje w sposób enzootyczny, zaleca się zgłaszać każde nowe ognisko bezpośrednio do OIE w Paryżu. Próbkę materiału sekcyjnego z każdego ogniska poddawać badaniu, jak również należy utworzyć przez FAO w porozumieniu z OIE światowy ośrodek identyfikacji i typowania nowych szczepów pomoru koni. Do tego ośrodka byłyby przesyłane periodycznie próbki produkowanych szczepionek dla kontroli na nieszkodliwość i skuteczność.

W celu wyjaśnienia wielu zagadnień epizootyki pomoru koni, jak np. wektorów, rezerwuarów wirusa i immunologii, w szczególności odnośnie azjatyckich szczepów wirusa, zaleca się podejmowanie dalszych badań w wielu laboratoriach na terenie zakażonym.

Mając na uwadze stałe zwiększanie się komunikacji lotniczej między różnymi krajami, zaleca się ze względów ochronnych w celu uniknięcia ryzyka przypadkowego zawleczenia wektorów chorób tak ludzkich, jak i zwierzęcych ciąglą dezynsekcję na wszystkich międzynarodowych lotniskach metodami zalecanymi przez Światową Organizację Zdrowia.

Listerioza

Zakażenie się zwierząt zarazkiem *Listeria monocytogenes* zdarza się sporadycznie i choć nie jest rozpoznawane, występuje częściej, niżby się zdawało. Zakażaniu sprzyjają przyczyny osłabiające oporność organizmu (wpływy meteorologiczne, alimentarne, pasożytnicze, drobnoustroje, wirusy itd.), i choć z punktu widzenia ekonomicznego nie jest ono groźne, to jednak przedstawia dla zdrowia publicznego poważne zagrożenie. Dlatego zebranie zaleca zwrócenie uwagi bakteriologów weterynaryjnych na wielopostaciowość *Listeria monocytogenes* i na trudności w uzyskiwaniu pierwszych kultur z materiału dotkniętych narządów. Ze względu na brak swoistych

środków profilaktyka listeriozy powinna opierać się na stosowaniu ogólnych środków ochronnych i na niezbędnej higienie.

Należy popularyzować stwierdzenia, że obok form nerwowych listeriozy istnieją formy skórne, jelitowe i narządów rodnych, ujawniające się w tych ostatnich wypadkach przez poronienia z następowym wydalaniem zarazków przez wymię przez długi okres czasu. Toteż ścisła współpraca między medycyną i weterynarią dla wzajemnego informowania się o przypadkach rozwoju tej choroby, jak również wszystkich innych antropozoonoz, jest konieczna.

W konkluzji można wyciągnąć następujące wnioski: niebezpieczeństwo afrykańskiego pomoru koni w chwili obecnej nieznacznie się zmniejszyło z uwagi na to, że kilka ośrodków produkuje szczepionki przeciwko tej chorobie. Aczkolwiek szczepionka nie jest jeszcze doskonała, to ogólna ocena jej jest pozytywna. Ośrodki naukowe w dalszym ciągu pracują nad wprowadzeniem nowych odmian szczepów do szczepionki poliwalentnej. Dzięki tej szczepionce nie zauważa się już obecnie masowych upadków zwierząt jak to zdarzało się w pierwszych miesiącach wystąpienia zarazy na Bliskim Wschodzie.

Odnosnie diagnostyki sekcyjnej nie były na konferencjach demonstrowane zmiany anatomo-patologiczne świeżych przypadków ze względu na brak materiału.

Najniebezpieczniejszym dla naszego kraju pozostaje zagadnienie afrykańskiego pomoru świń, który w dalszym ciągu zagraża Europie ze strony Półwyspu Iberyjskiego.

We Francji dla zabezpieczenia kraju przed wtargnięciem afrykańskiego pomoru świń stosuje się metodę wybijania — stamping out — wszystkich świń w zagrodach zapowietrzonych, oraz w wypadkach podejrzenia pomoru, obojętne klasycznego czy afrykańskiego w miejscowościach położonych wzdłuż granicy francusko-hispańskiej, gdyż diagnoza różnicowa jest zbyt czasochłonna i skomplikowana.

Uczestnicy spotkania w Ankarze mieli okazję zwiedzić Instytut Naukowo-Produkcyjny pod Ankarą oraz Wydział Weterynarii Uniwersytetu, który ma być przeniesiony do Wyższej Szkoły Rolniczej.

Jeśli chodzi o służbę weterynaryjną w Turcji, to dysponuje ona obecnie ok. 1.100 lekarzami wet. i 600 pracownikami służby pomocniczej, która to ilość jest niewystarczająca dla obsłużenia tak dużego kraju.

Materiały bieżące ze spotkania w Ankarze znajdują się w bibliotece Instytutu Weterynarii w Puławach. Niezależnie od tego FAO wyda je oddzielnie w postaci broszur jako sprawozdania z konferencji. Broszury te zostaną przez Departament Weterynarii przesłane do biblioteki Instytutu Weterynarii.